

1 *Vihreiden periaateohjelman kommenttikierros jäsenyhdistyksille 16.1.–11.3.2012*

2 *Kommenttikierroksen aikana toivomme yhdistyksiltä ja työryhmiltä kirjallisia kommentteja*
3 *luonnoksesta. Voitte kommentoida sekä ohjelman kokonaisuutta ja rakennetta että yksittäisiä*
4 *kohtia. Kommentoidessanne jotain tiettyä kohtaa kertokaa, miltä riveiltä kyseinen kohta löytyy. Jos*
5 *teillä on korvaavia muotoiluesityksiä, näemme ne mielellämme.*

6 *Lähetäkää yhdistyksenne (ei yksittäisten jäsenten) palaute osoitteeseen*
7 *ohjelmapalaute-periaate@vihreat.fi viimeistään 11.3.*

Sisällysluettelo

Vihreiden periaateohjelma – Vastuu, vapaus, välittäminen	1
1. Vastuu ympäristöstä ja tulevaisuudesta.....	2
Kohtuutalous.....	3
2. Vapaus.....	4
Yhdenvertaisuus.....	5
Onnellisuus.....	6
Osallisuus ja valta.....	6
3. Välittäminen.....	7
Välittäminen on oikeudenmukaisuutta.....	7
Hyvinvointivaltio kuntoon ja perustarpeet täytetyiksi.....	8
Minua ei ole ilman meitä.....	9
4. Vihreät toimintatavat.....	10

8

9 **Vihreiden periaateohjelma – Vastuu, vapaus,** 10 **välittäminen**

11

12 Vihreät on olemassa turvatakseen tulevaisuuden. Haluamme pelastaa ympäristön: lajien kirjon,
13 luonnon kauneuden, vesien puhtauden. Haluamme pelastaa ihmiset: poistaa kurjuuden, katkaista
14 väkivallan kierteet, antaa kaikille vapauden elää omana itsenään. Haluamme pelastaa politiikan:
15 antaa ihmisten päättää itse, lopettaa korruption, sallia mielipiteiden kirjon.

16

17 Vihreässä maailmassa ilmaston lämpeneminen saadaan pysähtymään. Maapallo on yhteinen ja
18 kaikki sen asukkaat yhtä tärkeitä riippumatta siitä, minkä valtion rajojen sisälle sattuvat syntymään.
19 Ympäristön ja eliölajien monimuotoisuutta vaalitaan.

20

21 Vihreässä Suomessa kannetaan vastuuta ympäristöstä eikä velkaa jätetä tulevien sukupolvien
22 maksettavaksi. Ihmiset ovat vapaita ja yhdenvertaisia ja päätöksenteko perustuu kansalaisten
23 aktiiviseen osallistumiseen. Vihreässä Suomessa välitetään heikoimmista ja vaalitaan
24 oikeudenmukaisuutta. Hyvinvointivaltio on entistä ehompi.

25

26 Vihreässä yhteiskunnassa politiikka ohjaa markkinoita eikä päinvastoin. Kaikilla ihmisillä on samat
27 oikeudet riippumatta siitä, kuuluvatko vähemmistöön vai enemmistöön. Ihmisten mielipiteitä

30 kuullaan – valta kuuluu kaikille. Kulttuuri kukoistaa, kun kaikki saavat toteuttaa itseään. Tiede ja
31 taide kasvattavat ymmärrystämme. Eläimiä ei suljeta pieniin häkkeihin. Ihmiset löytävät paikkansa
32 omista yhteisöistään ja mielekästä tekemistä.
33
34 Me vihreät haluamme edistää seuraavia arvoja ja periaatteita rakentaessamme maailmaa:
35
36 *Vastuu ympäristöstä ja tulevaisuudesta.* Ihmisen toiminnan tulee sopeutua ympäristön kantokykyyn.
37 Hyvinvoinnin on perustuttava kohtuutalouteen. Emme saa elää tulevien sukupolvien
38 kustannuksella.
39
40 *Vapaus ihmisille elää omaa elämää.* Ihmisten vapauksia ja oikeuksia tulee vaalia. Hauskoja asioita
41 ei kannata kieltää vain varmuuden vuoksi. Osallistumisen ja mielipiteen vapaus ovat politiikan
42 keskeinen lähtökohta. Kaiken julkisen toiminnan on kestettävä päivänvalo. Tiedon tulee olla
43 vapaata ja avointa.
44
45 *Välittäminen muista ihmisistä.* Kaikki ihmiset ovat tasa-arvoisia ja kaikilla tulee olla samat oikeudet
46 ja velvollisuudet. Ihmisiä tulee auttaa ympäri maapallon. Vihreät rakentaa oikeudenmukaista
47 yhteiskuntaa ja maailmaa.
48
49 Sen lisäksi, mitä tavoittelemme, Vihreille on tärkeää, miten tavoitteet saavutetaan. Haluamme
50 uudistaa politiikanteon läpinäkyvämmäksi, osallistavammaksi ja reilummaksi.

52 **1. Vastuu ympäristöstä ja tulevaisuudesta**

53 Ihmiskunta on täysin riippuvainen ympäristöstä. Emme selviydy ilman luontoa, kuten
54 yhteyttämistä, veden puhdistusta, pölytystä ja ravinteiden kiertoa. Ympäristöstä huolehtiminen ei
55 ole ylellisyyttä, vaan elinehto. Suojelemalla luontoa suojelemme itseämme.
56
57 Ympäristö asettaa rajat toiminnallemme – tiedostamme sitä tai emme. Voimme joko rakentaa
58 hyvinvointia ympäristön rajoja kunnioittaen tai rikkoa niitä, kunnes ympäristön rapautuminen
59 pudottaa hyvinvointimme pohjan pois. Jos ilmastonmuutoksen annetaan riistäytyä käsistä ja
60 runnella maailmaa, ei Suomen vientiteollisuudellakaan mene hyvin.
61
62 Vain ympäristöä varjelemalla voimme lopulta taata terveyden ja turvallisuuden, kukoistavan
63 talouden ja työpaikkoja sekä hyvinvoinnin. Toisaalta ylikulutus ja -kuormitus luovat vain näennäistä
64 hyvinvointia.
65
66 Vastuunkanto ympäristöstä on oikeudenmukaista, sillä usein ympäristön tarvelemisesta kärsivät
67 ensimmäisenä ja eniten kaikkein heikoimmat. Vihreät rakentaa nykyisten sukupolvien hyvinvointia
68 heikentämättä tulevien sukupolvien mahdollisuuksia omaan hyvinvointiinsa.
69
70 Sen paremmin linnut kuin saasteetkaan eivät pysähdy rajalla. Siksi vastuu ympäristöstä ylittää
71 valtioiden rajat. Olemme vastuussa monimuotoisen luontomme säilymisestä paitsi itsellemme,
72 myös koko ihmiskunnalle. Vastaavasti meillä on velvollisuus puuttua ympäristön tuhoamiseen
73 omien rajojemme ulkopuolella. Olemme sidottuja yhteisten ongelmien ratkaisemiseen
74 kansalaisuudesta ja kotipaikasta riippumatta.
75
76 Me suomalaiset kuormitamme ympäristöä selvästi yli kestävä tason. Emme voi paeta Suomen

77 erityisolosuhteiden selän taakse. Kylmä ilmasto ei pakota meitä rakentamaan lämpöä hukkaavia
78 koteja eivätkä pitkät etäisyydet valitsemaan paljon bensaa kuluttavia autoja. Olemme vastuussa
79 omista valinnoistamme. Kiinalaiset eivät pyöritä hiilivoimaloitamme eivätkä venäläiset hakkaa
80 aarniometsiämme.
81
82 Suomella on käsissään vastuun kantamisen valttikortit. Meillä on vaurautta, osaamista ja
83 kehittyntä teknologiaa. Meillä on toimiva yhteiskunta, uusiutuvia luonnonvaroja ja kulttuurin
84 juuret luonnossa. Siksi Suomen tulee toimia ympäristönsuojelun edelläkävijänä.
85
86 Luonnolla on myös itseisarvo. Saimaannorpalla, kaitakämmekällä ja miljoonilla muilla lajeilla on
87 erottamaton oikeus elää tällä planeetalla. Vanha lehto jyrkine tammineen, tupasvillan täplittämä
88 aapasuo ja vapaana virtaava koski ovat arvokkaita paitsi meille ihmisille, myös itsessään.
89
90 Ihmisen hyödyntämät eläimet eivät ole Vihreille vain tuotannontekijöitä, vaan tuntevia olentoja.
91 Tuotantoeläimillä on oikeus lajityypilliseen elämään ilman kohtuutonta kärsimystä. Tämä tarkoittaa
92 esimerkiksi sitä, että turkistarhaus kielletään.
93
94 Vihreät tukee voimakkaasti luonnonmukaista tuotantoa eläinten eettisen kohtelun, tuotteiden
95 puhtauden ja ympäristön hyvinvoinnin vuoksi. Luomussa ei käytetä geenitekniikkaa, koska
96 maatalouden geenitekniikan riskit ja ekologiset vaikutukset ovat vielä selvittämättä.
97
98 Kaiken tämän vuoksi Vihreät on valmis voimakkaisiin toimiin ympäristön ja luonnon
99 suojelemiseksi. Talouden sovittaminen ympäristön kantokyvyn rajoihin edellyttää mullistusta
100 tavoissamme tuottaa ja kuluttaa.
101
102 Ilmastokriisin ratkaisemiseksi yhteiskunta on rakennettava ripeästi uudelleen vähäpäästöiseksi ja
103 lopulta päästöttömäksi. Energiatalouden pitää perustua huippuunsa vietyyn tehokkuuteen ja
104 kotimaiseen, uusiutuvaan energiaan.
105
106 Tarvitsemme harppauksen luonnonvarojen käytön tehokkuudessa. Tarvitsemme kertakäytön ja
107 saastuttamisen sijaan raaka-aineiden ja päästöjen suljettua kiertoa. Tarvitsemme luonnonvarojen
108 sisällyttämistä kaikkeen päätöksentekoon. Ennen kaikkea tarvitsemme kohtuutta haluissamme.
109
110 Ympäristön kuormitukselle voidaan tarvittaessa asettaa rajat kielloilla ja normeilla. Usein hinnoilla
111 ja tiedolla ohjaaminen on kuitenkin tehokkaampaa ja taloudellisempaa. Monissa tapauksissa
112 markkinaehtoisilla ohjauskeinoilla saadaan sama ympäristöhyöty pienemmillä kustannuksilla – tai
113 samalla hinnalla suurempi ympäristöhyöty. Aiheuttajan on maksettava ympäristön tuhoamisesta
114 täydet kustannukset, joiden pitää näkyä kaikkien tuotteiden hinnoissa.
115
116 Omien ja tulevien sukupolvien elinmahdollisuuksien turvaamiseksi meidän on vältettävä
117 kohtuuttomia riskejä. Siksi emme kannata esimerkiksi ydinvoiman tuotantoa. Suhtaudumme
118 myönteisesti uusien teknologioiden mahdollisuuksiin, mutta vaadimme selvittämään niiden
119 vaikutukset ihmisille ja ympäristölle.

120 **Kohtuutalous**

121 Parhaimmillaan markkinatalous tyydyttää tehokkaasti ihmisten tarpeita. Toimiakseen reilusti ja
122 kestävästi se tarvitsee kuitenkin vahvat pelisäännöt.
123

124 Nykyään elämme velaksi tavalla, joka on kohtuuton niin taloudelle, ihmisille kuin ympäristöllekin.
125 Talouskasvumme perustuu luonnonvarojen ylikulutukseen ja saasteiden tuottamiseen yli kestävä
126 tason. Eriarvoistumisessa ja syrjäytymisessä kartutamme sosiaalista velkaa, joka erääntyy
127 maksettavaksi tulevina vuosikymmeninä.

128
129 Kohtuutalous toimii kestävästi sukupolvelta toiselle. Emme halua yhteiskuntaa, jossa ensin tulleet
130 viettävät kulutusjuhlaa ja jättävät laskun jälkeensä tuleville. Talous voi jatkaa kasvuaan, kunhan se
131 ei perustu yli varojen elämiselle. Taloutta kasvattaa myös, kun hiilivoimaloita korvataan
132 hakevoimaloilla, paperilehtien sijaan myydään sähköisiä lehtiä ja ihminen ostaa palveluita
133 siivoojalta tai hierojalta.

134
135 Sukupolvelta toiselle kestävä talous ei synny ilman oikeudenmukaisia päätöksiä. Esimerkiksi
136 huoltosuhteen heikkenemiseen on vastattava tavalla, joka ei ole kohtuuton millekään ikäryhmälle.
137 Vihreässä talousajattelussa oikeudenmukaisuudella on iso rooli.

138
139 Bruttokansantuotteen kaltaiset vanhat mittarit eivät enää riitä. Kohtuutaloudessa rinnalle tarvitaan
140 ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin huomioon ottavia mittareita.

141
142 Vaurastumisemme perustuu maailmanlaajuisiin markkinoihin ja niillä vallitsevaan luottamukseen.
143 Kansainväliseen kauppaan pitää saada säännöt, jotka takaavat reilun palkan, kohtuulliset työolot ja
144 ympäristönsuojelun korkean tason kaikkialla. Valtioiden pitää kansainvälisellä ja -valtaisella
145 yhteistyöllä taata, ettei kukaan saa epäreilua kilpailuetua hyväksikäyttämällä työntekijöitä tai
146 tuhoamalla ympäristöä. Talous voi olla todella vapaata vain silloin, kun se ei rajoita toisten vapautta
147 – kun kaivos ei vie oikeutta puhtaaseen veteen tai vaatetehdas työntekijän oikeutta terveeseen
148 elämään.

149
150 Vihreät haluaa rakentaa talousjärjestelmän, joka tyydyttää kaikkien ihmisten perustarpeet eikä vain
151 harvojen ahneutta. Talouden on autettava poistamaan köyhyys ja tarjottava kaikille reilu
152 mahdollisuus vaurastua

153
154 Lainsäätäjän tulee asettaa ihmisten, ympäristön ja eläinten hyvinvoinnin turvaavat tiukat
155 reunaehdot. Niiden sisällä talouden, työn ja yrittäjyyden pitää olla mahdollisimman vapaata.
156 Yrityksillä ja ihmisillä tulee olla oikeus valita omien tarpeiden ja olosuhteiden perusteella parhaat
157 keinot, joilla ne saavuttavat yhteisesti asetetut ympäristö- ja hyvinvointitavoitteet.

158
159 Valtioiden on oltava vahvoja toimijoita, jotka pystyvät ohjaamaan yksityistä taloutta. Siksi julkinen
160 talous ei saa ylivelkaantua ja ajautua velkojien armoille.

161
162 Valtion ja kuntien velkaantuminen merkitsee käytännössä veronkorotusten tai palveluiden
163 leikkausten lykkäämistä tulevaisuuteen. Velkaa on oikeudenmukaista ottaa vain, jos se hyödyttää
164 myös niitä ihmisiä, jotka aikanaan joutuvat velan maksamaan takaisin. Julkinen velkaantuminen voi
165 olla järkevää, kun investoidaan tulevaisuuteen: koulutetaan tulevia sukupolvia, ehkäistään
166 syrjäytymistä tai nostetaan taloutta lamasta.

167 2. Vapaus

168 Ihmisten vapauden kunnioittaminen ja edistäminen ohjaavat kaikkea vihreää ajattelua. Kannatamme
169 voimakkaasti niin sananvapautta, uskonnonvapautta, yrittämisen vapautta kuin
170 yksityisyydensuojaakin – myös ja erityisesti silloin, kun olemme jonkun kanssa eri mieltä. Vapaudet

171 kuuluvat yhdenvertaisesti kaikille.

172

173 Jokaisella ihmisellä on oikeus elää haluamallaan tavalla, kunhan ei rajoita toisten oikeutta samaan.
174 Todellinen vapaus vaatii rinnalleen tukea: tietoa vaihtoehtoista, koulutusta jonka turvin tehdä
175 punnittuja valintoja ja taloudellista turvaa, jotta ihminen ei juutu valinnanmahdollisuudet riistävään
176 köyhyyteen. Vapaus on myös sisäistä, esimerkiksi vapautta sovinnaisuudesta ja omista
177 ennakkoluuloista. Ihmisen ei tarvitse olla samanlainen kuin naapurinsa tai yhteisönsä, vaan
178 jokaisella on oikeus valita oman elämänsä polku.

179

180 Oikeus oppia uutta läpi elämän ja ilo saada elämyksiä luovat mahdollisuuden sille, että voi toteuttaa
181 itseään ja kukoistaa. Omaehtoisen kansankulttuurin lisäksi tarvitaan myös vahvaa julkisesti tuettua
182 kulttuurielämää, jossa voidaan pelotta omistautua uuden etsimiselle. Yksikään kunta ei voi sysätä
183 vastuuta taidetarjonnasta naapurille, vaan kulttuuriperinnön täytyy löytyä läheltä ja olla
184 saavutettavissa joka sukupolvelle.

185

186 Jokaisella täysivaltaisella ihmisellä on oikeus omaan kehoonsa ja sitä koskeviin päätöksiin.
187 Lainsäädännöllä voidaan rajoittaa näiden päätösten vaikutusta muihin ihmisiin. Samoin voidaan
188 edellyttää, että peruuttamattomat tai pitkävaikutteiset päätökset tehdään vakaasti harkiten ja täysin
189 seurauksista tietoisena. Ihmisellä on oikeus paitsi hyvään elämään, myös hyvään kuolemaan.

190

191 Ihmisen vapaus päättyy siihen, mistä toisen vapaus alkaa. Esimerkiksi sananvapauden kuuluu
192 oikeus puhua mutta vain vuorollaan, toisen samaa oikeutta kunnioittaen.

193

194 Ihmisten perusoikeuksia ei voi toisten vapauksilla rajoittaa. Länsimaan asukkaan vapautta toteuttaa
195 mielihalujaan voi rajoittaa esimerkiksi kehitysmaan asukkaan oikeus ihmisarvoiseen elämään.
196 Vastustamme Euroopan rakentamista linnoitukseksi, jonka sisälle ei pääse muualta edes turvaa
197 hakemaan. Vapaus kuuluu kaikille.

198

199 Vapautta voidaan rajoittaa silloin, kun rajoituksilla turvataan yksilön tulevat
200 valinnanmahdollisuudet ja hyödyt varmasti ylittävät haitat. Täyskieltojen sijaan pitää aina ensin
201 harkita vähemmän rajoittavia ohjauskeinoja.

202

203 Vapaus liittyy läheisesti yhdenvertaisuuteen, onnellisuuteen ja osallisuuteen. Todellinen vapaus
204 toteutuu kaikille vain, jos ihmisillä on yhdenvertaiset oikeudet ja velvollisuudet. Vapaus päättää
205 omasta elämästään on sekä edellytys onnellisuudelle että itsessään tärkeä onnellisuuden lähde.
206 Ilman vapautta ei puolestaan voi olla osallisuutta eikä demokratiaa.

207 **Yhdenvertaisuus**

208 Vapauden tulee koskea yhdenvertaisesti kaikkia. Ketään ei saa syrjiä minkään henkilöön liittyvän
209 syyn perusteella. Syrjinnän poistamisen lisäksi haluamme rakentaa yhdenvertaista yhteiskuntaa,
210 jossa kaikilla on mahdollisuus osallistua yhdenvertaisina – silloinkin, kun käyttää pyörätuolia, asuu
211 maalla tai ei ole varaa bussilippuun.

212

213 Yhdenvertaisuus ei synny itsestään. Se vaatii asenteiden muuttumista ja pitkäjänteistä työtä. Myös
214 yhteiskunnan rakenteita on muutettava. Kenenkään ei tarvitse eikä tule alistua syrjintään.

215

216 Ihmistä tulee kohdella ennen kaikkea yksilönä – niin potilaana, turvapaikanhakijana kuin
217 syytettynäkin. Vanhempien sosiaalinen asema ja muu tausta vaikuttaa kuitenkin usein ihmisten

218 mahdollisuuksiin. Erityisesti on ponnistettava niiden ihmisten tukemiseksi, joiden mahdollisuuksia
219 ennakkoluulot, vaikeat olosuhteet ja epäonninen tausta hankaloittavat. Joskus yhdenvertaisuutta
220 parannetaan parhaiten antamalla heikompaan ryhmään kuuluville väliaikaisesti tasoitusta,
221 esimerkiksi kiintiöpaikkoja.

222
223 Yhteiskunnan pitää huomioida erilaisten ihmisten tarpeet yksilön ominaisuuksista riippumatta ja
224 kaikkien palveluiden pitää olla helposti lähestyttäviä kaikille.

225
226 Naisten alhaisempia palkkoja, miesten syrjäytymistä ja muita sukupuolittuneita ongelmia vastaan
227 pitää taistella. Siksi esimerkiksi vanhempainvapaa pitää jakaa vanhempien kesken tasan ja vain
228 miehiä koskeva asevelvollisuus lopettaa. Parisuhteita pitää kohdella lain edessä yhtäläisesti
229 puolisoiden sukupuolista riippumatta.

230
231 Vihreät kunnioittaa uskonnonvapautta ja haluaa, että kaikkia uskonnollisia ja muita
232 maailmankatsomuksia kohdellaan tasa-arvoisesti. Erilaisilla maailmankatsomuksellisilla yhteisöillä
233 tulee olla yhdenvertainen asema suhteessa valtioon. Puolustamme uskontokunnista riippumattoman
234 valtion ideaa myös kansainvälisesti ja toimimme sen eteen, että uskonnonvapaus toteutuu
235 kaikkialla.

237 **Onnellisuus**

238 Ihmiset tavoittelevat elämässä monia eri asioita: terveyttä, sivistystä, yhteisön arvostusta, perhettä.
239 Useimmat meistä haluavat olla myös onnellisia. Laajasti ymmärrettynä onnellisuus ei ole vain
240 ohikiitävä mielihyvän tunne, vaan syvempää tyytyväisyyttä omaan elämään.

241
242 Yhteiskunta ei voi taata kenenkään onnellisuutta. Poliitiikalla voidaan kuitenkin tarjota ihmisille
243 edellytyksiä tehdä onnellisen elämän mahdollistavia valintoja. Jokainen ihminen tietää itse
244 parhaiten, mikä tekee juuri hänet onnelliseksi.

245
246 Vihreät haluaa edistää ihmisten mahdollisuuksia hyvään ja onnelliseen elämään. Siksi politiikan
247 tärkeysjärjestys pitää laittaa uusiksi. Onnellisuuspolitiikan kannalta voi olla järkevää esimerkiksi
248 parantaa perhevapaita ja kaventaa tuloeroja, vaikka talouskasvu hieman hidastuisikin.

249
250 Ihmisillä pitää olla aikaa tehdä niitä asioita, jotka ovat heidän onnellisuutensa kannalta tärkeitä,
251 kuten vaalia terveyttään reippailemalla viereisellä nurmikentällä tai lähtemällä yhdessä läheisten
252 kanssa konserttiin.

253 **Osallisuus ja valta**

254 Vihreät haluaa luoda yhteiskunnan, jossa valta jakautuu tasaisesti ja jossa valta on sekä helposti
255 kritisoitavaa että kumottavaa.

256
257 Viisaus ei asu vain valtiokoneistossa. Tulevaisuuden suunnan määrittäminen on ihmisten tehtävä.
258 Valtio on vain yksi hallinnollinen keino auttaa ihmisiä toteuttamaan itseään hyvässä yhteiskunnassa.

259
260 Kansalaisten oikeudet turvataan parhaiten, kun päättäjät voi vaihtaa parempiin reiluissa vaaleissa.
261 Osallistuminen ei saa kuitenkaan jäädä vain joka neljäs vuosi pudotettuun äänestyslippuun. Suoraa
262 demokratiaa kuten kansalaisaloitteita ja kansanäänestyksiä tarvitaan tukemaan edustuksellista

263 demokratiaa, tuottamaan parempia päätöksiä ja palauttamaan luottamusta politiikkaan. Vihreiden
264 mielestä demokratiassa valta kuuluu kaikille kaiken aikaa, myös vaalien välissä.
265
266 Politiikassa on kysymys arvoista ja ihanteista. Siksi muillakin kuin koulutetuilla ammattilaisilla on
267 oltava mahdollisuus kertoa näkemyksensä. Emme usko vahvoihin johtajiin, vaan yhdessä etsittyihin
268 ratkaisuihin. Siksi haluamme valtansa rajat tuntevan presidentin ja vahvan eduskunnan, paikkansa
269 tietävät virkahenkilöt ja arvonsa tuntevat kansalaiset.
270
271 Sananvapaus takaa sen, että valtaa pitäviä voi kritisoida vapaasti. Vapautta kunnioittavassa
272 yhteiskunnassa on sanomisen ja loukkaantumisen vapaus, ei vaientamisen kulttuuria. Rikkaan
273 kansalaiskeskustelun ylläpitäminen on meidän kaikkien asia.
274
275 Kansanvalta edellyttää poliittisten vapauksien lisäksi sivistystä. Myös köyhempien on päästävä
276 harjoittelemaan uuden teknologian käyttöä, jotta rikkaiden ja köyhien välille ei synny uusia kuiluja.
277
278 Läpinäkyvyyttä ja avoimuutta on lisättävä kaikilla päätöksenteon tasolla. Ihmisille on tarjottava
279 tietoa julkisesta päätöksenteosta siellä missä he ovat: turuilla, toreilla, netissä, kouluissa ja
280 työpaikoilla.
281
282 Tietoyhteiskunta mahdollistaa uudenlaisen radikaalin avoimuuden, jossa julkisesti tuotettu tieto
283 tarjotaan helposti kaikkien saataville. Tiedon jakaminen tarjoaa aktiivisille kansalaisille tavan
284 osallistua ja yrityksille uusia liiketoiminnan mahdollisuuksia.
285
286 Kansanvaltaisuuden on oltava läpileikkaava periaate kaikilla päätöksenteon tasoilla. Järjestöt,
287 kunnat, kuntayhtymät, valtiot ja valtioiden liitot on demokratisoitava. Päätöksiä kaikkia koskevista
288 asioista, kuten eläkkeistä tai sosiaaliturvasta, ei saa antaa vain harvoja edustavien eturyhmien
289 päätettäväksi. Päätökset pitää tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä, joiden elämään ne vaikuttavat.
290
291 Demokraattisemman Suomen lisäksi haluamme demokraattisemman maailman. Haluamme YK:sta
292 vahvan yhteenliittymän. Ilmastonmuutoksen kaltaiset maailmanlaajuiset ongelmat on välttämätöntä
293 ratkaista yhdessä. Kansainvälisestä yhteistyöstä on apua myös monissa pienemmissä kysymyksissä,
294 kuten valtioiden välisten ja sisäisten konflikttien ratkaisemisessa.

295 **3. Välittäminen**

296 Vihreät välittää Suomen ja maailman ihmisistä. Siksi meille tärkeitä ovat oikeudenmukaisuus, rauha
297 ja valtio, joka huolehtii kaikista jäsenistään.

298 **Välittäminen on oikeudenmukaisuutta**

299 Oikeudenmukaisuuden mittari on se, kuinka hyvin yhteiskunnan heikointa jäsentä kohdellaan.
300 Oikeudenmukainen valtio turvaa hyvän elämän kaikille ja kaikissa elämäntilanteissa. Jokainen
301 meistä voi joskus olla heikko.
302

303 Oikeudenmukaista on turvata pienet tuloerot ja riittävä toimeentulo kaikille. Vihreistä on reilua, että
304 veroa peritään maksukyvyyn ja haittojen mukaan. Hyvätuloisilla on sekä mahdollisuus että
305 velvollisuus osallistua yhteiskunnan rakentamiseen muita enemmän.
306

307 Tuloerojen pienuus hyödyttää lopulta kaikkia, myös hyvätuloisia. Rikkaat eivät tarvitse ympärilleen
308 piikkilankaa ja kaikkialla on turvallista liikkua. Oikeudenmukaisissa yhteiskunnissa ihmiset ovat
309 keskimäärin onnellisempia.

310

311 Nykyään köyhyys ja monet muut ongelmat siirtyvät sukupolvelta toiselle. Vastaavasti rahalla on
312 tapana mennä rahan luokse, ja korkea koulutustaso periytyy. Kaikki eivät siis pääse aloittamaan
313 samalta lähtöviivalta. Pelikenttää on tasoitettava koulutuksella, sosiaaliturvalla ja verotuksella.

314

315 Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa työttömyyttä tai tyytymättömyyttä ei päästetä keskittymään ja
316 peruspalvelut ovat laadukkaita asuinpaikasta riippumatta. Emme halua Suomen jakautuvan köyhien
317 slummeihin ja rikkaiden aidattuihin asuinalueisiin.

318

319 Välittäminen ei saa pysähtyä valtioiden rajoihin. Ihmisillä on oikeus vapauteen puutteesta ja
320 kurjuudesta kaikkialla maailmassa. Kehitysyhteistyöhön tulee käyttää vähintään 0,7 prosenttia
321 bruttokansantuotteesta, jotta luomme edellytyksiä sille, että kaikilla olisi mahdollisuus nostaa
322 itsensä köyhyydestä.

323

324 Kauppapolitiikka ei saa estää köyhiä maita kehittämästä ja kansainvälisin sopimuksin on
325 varmistettava, ettei ilmastonmuutos koidu kohtuuttomaksi köyhimmille. Diktatuurien tukeminen on
326 lopetettava ja asekauppa saatava kuriin. Niin kauan kuin elämme kansallisvaltioiden maailmassa, on
327 oikeudenmukaisuuden ehtona myös se, että valtioita kohdellaan oikeudenmukaisesti – mutta myös
328 se, että muut ovat valmiita puuttumaan, kun jokin valtio sortaa omia kansalaisiaan

329 **Hyvinvointivaltio kuntoon ja perustarpeet täytetyiksi**

330 Ihmisten onnellisuuden ja hyvinvoinnin edellytyksiä luodaan hyvinvointivaltiossa. Se on
331 suomalaisten rakentamista asioista parhaita. Kukaan meistä ei ole yksin vastuussa itsestään.

332

333 Kattava turvaverkko, tasokkaat terveyspalvelut, jokaisen mahdollisuus kehittää ja kouluttaa itseään,
334 pienet tuloerot – nämä kaikki luovat onnellisten yhteiskuntaa. Hyvinvointivaltion turvaamiseksi
335 pitää vaalia vapaata yritteliäisyyttä, reilua työelämää ja kestävää tuotantoa.

336

337 Terveys on useimmille tärkeä onnellisuuden edellytys. Terveiden merkitys korostuu, kun se
338 puuttuu: kovin sairaana on vaikeaa olla onnellinen. Kuntien ja valtion on turvattava kaikille
339 yhtäläinen oikeus saada parasta mahdollista hoitoa.

340

341 Sairauksien hoitamisen lisäksi pitää edistää terveyttä. Sairauksien ennaltaehkäisy on paitsi
342 parempaa ihmisten hyvinvoinnille, myös taloudellisesti välttämätöntä, kun väestö ikääntyy ja
343 tarpeet kasvavat. Lisäksi terveellinen ravinto, puhdas juomavesi ja saasteeton ilma ovat terveen
344 elämän edellytyksiä Suomessa ja koko maailmassa. Kaikille on löydettävä ilmaisia ja kivoja
345 liikuntapaikkoja läheltä. Mielekäs työ, yhdessä tekeminen ja ihmiskontaktit torjuvat luisumista
346 synkkyyteen.

347

348 Apua tarvitsevilla ihmisillä on oikeus ihmisarvoiseen elämään ja auttamaan kykenevillä ihmisillä
349 velvollisuus auttaa, yli rajojen. Me Suomessa voimme tukea muiden ponnisteluja elämällä
350 ihmisiksi: maksamalla nuorten naisten työstä kehitysmaiden tehtaissa säällistä palkkaa, käyttämällä
351 vain kestävän siivun maailman luonnonvaroista ja auttamalla hädänalaisia meillä ja muualla.

352

353 Yhteiskunta tarvitsee työtä toimiakseen, koska tarvitsemme tekemisen lisäksi myös vaurautta, josta

354 hyvinvointivaltion moninaiset menot kustannetaan. Työn pitää olla kaikille kannattavaa ja siitä pitää
355 saada reilu korvaus. Kukaan ei saa jäädä väliinputoajaksi työtä ja sosiaaliturvaa yhteen
356 sovittaessaan.

357
358 Työn pitää olla myös oikeudenmukaista. Työehtojen noudattaminen, sama palkka samasta ja
359 samanarvoisesta työstä, turhien pätkättöiden lopettaminen sekä mahdollisuus sovittaa helposti
360 yhteen työ ja muu elämä ovat edellytyksiä reilulle työelämälle.

361
362 Työtä pitää riittää kaikille. Työn kautta ihminen kokee olevansa tärkeä osa yhteiskuntaa. Siksi työ
363 on oikeus niillekin, joiden työllistyminen ilman tukia on vaikeaa.

364
365 Työhön on helpompi osallistua, kun sosiaaliturvaviidakkoa korvataan yksinkertaisella ja
366 kannustavalla perustulolla. Perustulo vapauttaa ihmiset tekemään valintoja, sillä se ei jätä ketään
367 väliinputoajaksi. Se antaa turvaa niin pätkätyöläisille, pienituloisille kuin yrittäjillekin.

368
369 Työ ei kuitenkaan ole itseisarvo, vaan väline toteuttaa oikeudenmukaista yhteiskuntaa – ja monille
370 myös itseään. Työn vastapainoksi tarvitaan myös lisää vapaa-aikaa. Samalla voidaan työmäärää
371 jonkin verran jakaa suuremmalle joukolle.

372
373 Koulutus tarjoaa välineitä osallistua yhteiskuntaan ja työelämään. Kaikilla on oikeus laadukkaaseen
374 ja maksuttomaan koulutukseen perhetaustasta ja asuinpaikasta riippumatta. Kaikilla tulee olla
375 vapaus valita itselle parhaiten sopiva koulutuspolku. Vapauteen kuuluu myös mahdollisuus välillä
376 tehdä virheitä ja valita harha-askelten jälkeen uusi polku.

377 **Minua ei ole ilman meitä**

378 Yksilöinä olemme jokainen arvokkaita ja ainutlaatuisia. Yhteiskunnassa kohtaamme kuitenkin
379 toisemme ja voimme olla enemmän kuin yksin. Ihmiseksi kasvetaan toisten ihmisten kanssa.

380
381 Meistä ei kasva ihmisiksi käyttäytyviä ihmisiä sattumalta. Tarvitsemme etenkin lapsina huolenpitoa
382 ja ohjausta. Monimutkainen inhimillisen vuorovaikutuksen kudelma siirtää ja synnyttää
383 elämäntaitoja sekä opettaa suhtautumaan toisiin ihmisiin kunnioittavasti ja luottaen.

384
385 Yhteiskuntamme ei kehity, jos suljemme silmät epäoikeudenmukaisuuksilta tai emme uskalla
386 puuttua virheisiin. Kaikkien meidän pitää välittää siitä, mitä yhteiskuntamme tekee – olemme sen
387 jäseniä, halusimme tai emme. Yhteiskuntaa ei tule rakentaa niin, että samalla suljetaan osa ihmisistä
388 sen ulkopuolelle. Yhteiskunnan osana oleminen ei saa olla vaikeaa tai tuntua turhalta.

389
390 Meidän ei tarvitse aina pitää toisistamme. Meidän on kuitenkin aina tultava toimeen. Meidän on
391 rakennettava siltoja sinne, missä ne on poltettu.

392
393 Ihmiskunta on kansainvälinen perheemme. Vihreille ihmiset ovat ensisijaisesti yhteisen maailman
394 eivätkä kansallisvaltioiden kansalaisia. Emme usko asevarustelun tuottamaan turvallisuuteen, vaan
395 inhimilliseen turvallisuuteen.

396
397 Suomalaisten pitää toimia reiluden ja yhdenvertaisuuden puolesta maailmalla samoin kuin
398 kotimaassa. Velvollisuutemme on parantaa maailmaa harjoittamalla eettistä ulkopoliittikkaa ja
399 pitämällä kehitysyhteistyötä ja rauhanrakentamista sen keskiössä. Haluamme edistää
400 ihmisoikeuksia, rauhaa ja demokratiaa maailmassa myös ulkopoliittikan keinoin. Vihreiden pitkän

401 aikavälin visiossa liikkumisen vapaus ei tunne rajoja.

402 **4. Vihreät toimintatavat**

403 Yksi syntysyy vihreille on ollut halu tuulettaa ummehtunutta ja harvainvaltaista poliittista
404 kulttuuria. Emme ole vain toisinajattelijoita, vaan myös toisintekijöitä.

405
406 Olemme sitoutuneet avoimuuteen kaikessa toiminnassamme. Neuvotteluissa tekemämme
407 sopimukset kestävät päivänvalon. Ajamme lisää avoimuutta päätöksentekoon kaikkialla, missä
408 toimimme – niin eduskunnan valiokunnissa, kunnanvaltuustoissa kuin Euroopan unionissa.

409
410 Vihreät on avoin ja epähierarkkinen puolue, jossa viimeisinä mukaan tulleet saattavat olla
411 ensimmäisinä vuorossa, jos vain ideoita, intoa ja osaamista riittää. Olemme sitoutuneet tiukkaan
412 rotaatioon eli tehtävien kierrättämiseen. Näin kenestäkään ei tule korvaamatonta ja valtaa saadaan
413 jaettua useammalle.

414
415 Vihreät tähtää avoimeen keskusteluun, jossa kaikkia osapuolia kuunnellaan. Kiellettyjä aiheita ei
416 ole. Jos olemme väärässä, haluamme kuulla miten. Jos esittämämme ratkaisu ei toimikaan, olemme
417 valmiit etsimään toimivamman. Vihreät pitää kiinni tavoitteistaan, mutta ymmärtää, että ne voidaan
418 saavuttaa monella eri tavalla.

419
420 Hyväksymme vain sellaiset toimintatavat, jotka ovat linjassa periaatteidemme kanssa. Tarkoitus ei
421 pyhitä keinoja.

422
423 Kannatamme hyviä aloitteita, vaikka ne eivät olisi alun perin Vihreiden keksimiä tai emme saisi
424 aloitteen toteutumisesta kunniaa. Tärkeintä on hyvä lopputulos.

425
426 Pyrimme jatkuvasti parantamaan sisäistä demokratiaamme. Haluamme kuunnella puolueen
427 ulkopuolisia ihmisiä, jotta emme unohdu omaan kuplaamme. Emme vaadi liittymään puolueeseen,
428 vaan meillä saa toimia sitoutumattomanakin, tasaveroisena jäsenten rinnalla.

429
430 Vihreissä ei ole puku-, ikä- tai sukupuolikoodia, vaan kaikki ovat tervetulleita sellaisina kuin ovat.
431 Ihminen voi olla yhtä uskottava kukkamekossa, pillifarkuissa kuin jakkupuvussakin. Pyrimme
432 nostamaan yhteiskunnalliseksi vallankäyttäjiksi vähemmistöjä, jotka jäävät muissa puolueissa
433 helposti syrjään.

434
435 Suuret muutokset vaativat ihmisten tuen. Vihreät sitoutuu ehdottomaan väkivallattomuuteen
436 kaikessa toiminnassa. Väkivallalla ei saavuteta ihmisten sydämiä. Väkivalta tuottaa väkivaltaa, eikä
437 väkivaltainen yhteiskunta voi olla hyvä kuin vahvimmille. Olemme valmiit hyväksymään
438 itsellemme vain sellaiset menettelytavat, jotka soisimme myös kanssamme eri mieltä oleville.

439
440 Vihreät ei rakenna yhteiskuntaa yhden ryhmän etujen mukaisesti vaan sellaiseksi, että se on
441 oikeudenmukainen. Etsimme kansainvälisesti yhteisiä arvoja ja tavoitteita.

442
443 Demokraattisessa yhteiskunnassa käydään keskustelua arvoista. Vihreät kannustaa itseään ja muita
444 suomalaisia keskustelemaan niiden kanssa, jotka ovat asioista eri mieltä. Me kannatamme
445 demokratiaa, avointa yhteiskuntaa ja vilkasta poliittista keskustelua.